

• Мирзо Улугбек таваллудининг 600 йиллигига

Миразиз АЪЗАМ

АЛЛОМА ВА УНИНГ САФДОШЛАРИ

Қатнашувчилар: Улугбек, Қозизода Румий, Ғиесиддин Жамшид ва Али Қутичи.

1426 йил. Самарқанд. Шаҳон мадрасасининг хонағосида "Замон Афлотуни" деб ном олган ва Улугбек расаджонасининг курдигашга бosh-көп бўлган тўрт буюк олимдан бири — 58 ёшли Қозизода Румий шайх Низомий Ганжийви куллитетини вароқлашкан, қарилик ҳақидаги бир қисиди таъсирида маҳзун ўйларга чўмган.

Қозизода: (Қасидани ўқиди): —

Умр ўтлоғида юрдим узоқ, белим букик бўлди,
Абдият бўстонида менга энди нима қолди?На жева, на соя берадурман одамларга,
тамом бўлди,
Меважин дўй уриб кетди, барлагарларга ёмғир қўрди.Коматим кетмон мисол менга мозор қазар
факат,
Соч—соқол кофур мисол оқлиқ мавсузига
қирди.Кийиклар оқ жун остида қора жүшк
асрагайдурлар,
Во ажабки, қора сочим жүшкласликдан оқ
ситтиди.Бир замонлар иккى шода ярқироқ дур
соҳиби эрдим,
Фалак аммо хиенаткор: иш кутмай энди
бўшад қолди.Соққаларим юлдузлардай ҷақиқ эрди —
хира тортди,
Порлади юлдузим, аммо ўмутъосиликдан оқ
каро бўлди.Куёшик ботар пайт ҳам яхин қолди.
Бойкуш каби ўзим
Масъуд аваб жулига учеги — шунод келди.Ҳеч кимса мени ёд этмас, чунки кучдан
көзандурман,
Дўст корига боролмайман: танегим
оғизимин бемадор қилиди,
(хўжра эшиги гижирлайди. Очилмагач,
аллакин тақилятади.)

Ким?

Улугбек: — Мен устод, очинг, мен,
шогирдининг Мирзо Улугбекман.Қозизода: (юзидан эсанкираш): — Ҳозир,
ҳозир...(Авал эшик занжирни шиқирлайди, сўнг
эшик гижирлаб очилади).

Онубек: — Ассалому алайкум, устод.

Онубекисиз, соргисиз?

(Қозизоданинг қўлни ўнади.)

Қозизода: — Алхамдулиллоҳ... Қунарлар

тиб турди, шоҳим...

Улугбек: — Не ўқётганни эдингиз, устод?

Қозизода: — Низомий қасидаларини.

Улугбек: — Қайд қасидин, масалан?

Қозизода: (ҳазин овоз билан ўқиди):

Куёшик ботар пайт ҳам яхин қолди.

Бойкуш каби ўзим

Масъуд аваб жулига учеги — шунод келди.

Ҳеч кимса мени ёд этмас, чунки кучдан
көзандурман...Дўст корига боролмайман: Танегим
оғизимин бемадор қилиди...

Улугбек: Нега мунча маҳзуллик?..

Ҳасталик туфайлими? Ҳасталик ҳар кимга ҳам келди. Аризмаган нарса ба қадар

синиқлар сиздай Афлотуни Замонга мувофиқму? Касал деган нарса келиб-кетиб тургувин мувакқат бир ходиса. Мен, акинча, ҳеч ҳасталанингдан одамнинг кисматидан қўйиб келимай. У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авсало шогирдлик ил-

тимосин. Сониян (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У ҳам ишга чиқсан! Мен Афзалиддин амъкор бўлиб, қолган умримизни маҳзул билан ўтказсан ҳам шукр қулемиз.

Улугбек: — Йўқ! Авало шогирдлик ил-

тимосин. Сонин (кулиб, ҳазил аралаш), Амир Темур химматидан Улугбек сўзим: Ерин мадрасаси чиқин! Дарсни давом этишини! Афзалиддин Кеший ҳақидаги фармонимни бекор қилимай! У